

Nepřipouštějí se petice proti rozsudkům soudů, ovšem však stěžovatí sobě lze, byla-li spravedlnost odepřena neb s ní otáleno aneb bylo-li se dopuštěno zřejmých poklesků justičních; neb spočívá to v povaze práva petičního činiti návrhy směřující k opravě vadných poměrů.

II. Dle jednacích řádů říšské rady a zemských sněmů je porada a usnesení se o peticích jen tehda přípustné, když byly podány členem dotyčného sboru. K vyřízení petic volí se pravidelně petiční výbor, který podá o každé petici odůvodněnou zprávu a učiní návrh. Návrh zní buď na přechod k dennímu pořádku, tudíž na zamítnutí petice, je-li žádost ve směru formálním nebo materiálním nepřipustná, nebo může býti navrženo, by bylo na vládě bližší vysvětlení o došlé petici vyžádáno (čl. 21 zákl. z. st. ze dne 21. prosince 1867 č. 141 ř. z.) aneb postoupí se petice vládě k vyřízení neb se zvláštní poznámkou k uvážení a příznivému vyřízení.

III. Právo poplatkové.

Petice podléhají jako podání kolku dle p. s. 43 a sice 50 kr. za arch; avšak sluší s nimi naložiti jako s podáními osvobozenými, když obsahují oznámení nebo návrhy v záležitostech veřejných a netýkají se soukromé věci jednotlivců (p. s. 44 ad lit. g). Kolku prosty jsou zejména všechny petice k zeměpánu, k některé sněmovně říšské rady, ku sněmu neb obecnímu zastupitelstvu, pokud se v nich nejedná o zájmy jednotlivce, nýbrž o zájmy celých skupin nebo tříd státních občanů, státu samého, zení korunních aneb obcí (p. s. 43 ad lit. k).

Právo předkupní viz Trh.

Právo překladu viz Právo autorské.

Právo přirozené (rozumové).

Ač právo přirozené je právem zcela abstraktním a praktickému právníku dosti vzdáleným, jest nicméně třeba i k němu přihlédnouti a zejména historického jeho vývoje se dotknouti, ježto, jak dále o tom bude zmínka, i právo rakouské právo toto neignoruje, nýbrž jeho se dovolává a je dokonce co zdroj interpretační označuje.

I. Pojem.

Právo přirozené (*ius naturale*) je souhrn zásad právních, jež se dají odvoditi z účelů životních člověka a z pospolitých poměrů společnosti lidské. Jest tudíž jaksi všeobecnou a nutnou normou pro jednání lidská, vlada jeho mezi lidmi vznikla s prvními počátky mravnosti. Právo přirozené lze však též označiti jako souhrn práv člověku samou přírodou daných, tudíž práv jemu jaksi vrozených, která proto jsou a *zůstati mají statkem* jeho nescizitelným. Národové nejstarší, řídíce se tu *více tu méně zmíněnými* zásadami, věnovali oborům práva pozornost největší, ovšem že vyvinuly se u nich ohledně pravého pojímání principů právních zásady často zcela opačné.

II. Právní theorie starověku.

1. Řekové: Kdežto sofisté upírali pojmu práva veškeren význam ideální a pohlíželi na právo jako na vynález chytrosti a prostředek jiné opanovati, zaujal již Sokrates stanovisko povznešenější a ethičtější, rozeznáváje mezi nenapsanými zákony božskými a zásadami lidskými, občanskými. V boji proti sofistům podal Plato nezvratný důkaz, že každá nauka, která chce vysvětliti všecko poznání osobními stále se měnícími pocity a smyslnými představami nikdy nedovede pevně určit, co jest